

Տարեկան 10 ռուբլի, վեց ամիսը՝ 6 ռուբլի, երեք ամիսը՝ 3 ռ. 50 կ. ամիսը՝ 1 ռ., հատուկ 6 կողմից Բաժնետերերը գրեթե անհատապես խմբագրատանը

Խմբագրատան հասցեն՝ Труды. Редакция «Нор-Дар» կամ Tiflis Rédaction «Nor-Dar».

Խմբագրատանը բաց է ամեն օր (բացի տոհմի օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը: Յայտարարությունները ընդունվում են ամեն լրագրողի: Յայտարարությունները բաժին 2 կ., ընդամենը համար կրկնապատկի:

ԲՈՎԱՆՆԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Առաջնորդող. — Անմեղ մտածողները: Ա.
Հեղինակներ. — Գրողներ. — Լուսեր. — Թիֆլիսի պատկերասրահները:
Թղթակցություններն են. — Շուշի. — Բաղրամյան. — Իշխան Բիսմյանի հրատարականքը:
Խառն լուսեր. — Երևանի հեղինակները:
Յայտարարություններն են.

Թիֆլիս, 19 մարտի 1890.

ԱՆՄԵՂ ՄՏԱԾՄԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Այսօր մեր ժողովրդի մեջ պարտություն, ում որ հարցնեն, թե ինչ ժամանակների մեջ ենք ապրում, անտարակոյս պատասխանն այն կը լինի, որ մենք լուսավոր ժամանակների մեջ ենք ապրում, հինը անցել է, եկել է նորը իւր նոր պահանջներով...

Այդ նոր, լուսավոր ժամանակի մեջ առաջնակարգ տեղ է բռնում մամուլը, նոր ժամանակների մարդկային հրապարակախոսներն են. ի հարկ է եղել են հնումը սուտ մարդկային, կը գրտնուին նոր ժամանակներում, անշուշտ մեր մեջ, սուտ հրապարակախոսներ, որոնք գերազանցապես կարողանում են խաբել ամբողջ, որովհետև սուտ հրապարակախոսները ամբողջապես լինելով, գիտեն օգտուել ամբողջի տգիտությունը և թեթևամտությունը: Բայց դեռանց մասին չէ խօսքը: Մամուլը մեր ժողովրդի մեջ առաջնորդող, մտքերը ղեկավարողը դեր է կատարում ընդհանրապես: Մեր մեջ հրատարակվել են և հրատարակվում են զանազան պարբերական թերթեր և հանդեսներ, դադարել են ժամանակի ընթացքում մի քանիսը, սկսվել են հրատարակվել նոր հանդեսներ: Տուն շինողին հարկավոր է աղիւս, քար, կաւ, ծեփ, հող, գաջ, փայտ, ջուր, երկաթ, ապակի և այլն և այլն, բայց այդ ամենը ունենալով գեւ տունը շինում չէ: Եւ նրա շինելու համար հարկավոր է մի ուրուագիծ, որով շինում է տունը, շէնքը: Որոշ ուրուագիծով շինած տունը կամ շէնքը զանազանում է մի ուրիշ ուրուագիծով շինած տնից, թէպէտև երկուսի համար էլ միևնույն նիւթերն են գործ դրած: Այստեղից հասկանալի է, որ նախ աղիւս, քար, կաւ, ծեփ, ջուր... մէկ տեղ ածելով կամ գետնի վրայ թափելով և շաղ տալով, այդ գետնից տուն չի բանիլ, երկրորդ որ ուրուագիծը այն վճռական նշանակութիւնը ունի, որ տարբեր ուրուագիծով գործ դրած միևնույն կաւը, աղիւսը, փայտը, երկաթը և այլն

բոլորովին տարբեր նպատակների են ծառայում: Միևնույն քարից, կաւից, աղիւսից այս ուրուագիծով շինածը իշխանական պալատ է, որտեղ բնակում են իշխանազուններ, քնքուշ արարածներ, գեղեցիկ կանայք, իսկ այն ինչ ուրուագիծով շինածը մի գոմ է, մի անասնանոց, որտեղ գիշերում են եղջերուներ, կովեր, գոմէշներ և այլ կենդանիներ: Որովհետև մամուլի գործելու ասպարէզը ժողովրդի մտաւոր, բարոյական, հոգեկան աշխարհն է, որովհետև մամուլը ժողովրդի վրայ ազդեցութիւն, ներգործութիւն ունենալու և նրան առաջնորդելու համար, պէտք է ազդէ և ներգործէ ժողովրդի մտքի, հոգու և սրտի վրայ, հետևաբար նրա շինած կամ շինելիք շէնքի նիւթերը նիւթական չեն: Կաւ, ծեփ, քար, աղիւս և այլ այդ տեսակ նիւթեր նրան հարկավոր չեն: Մամուլին հարկավոր է միտք, նոր, թարմ կամ հին միտք, իդէաներ, զգացումներ, մտածմունքներ և դրանցից կազմուած համոզմունք, սկզբունք: Ի հարկէ լոկ մտքերով, թէկուզ նորագոյն և միշտ (ինչպէս ասում են) թարմ մնացող մտքերով, իդէաներով և իդէալներով, քան չի դառնալ, մտաւոր շէնքը, տունը պատրաստ չի լինիլ, չի շինուիլ: Անհրաժեշտ է, որ հետզհետէ յայտնուող մտքերը, իդէաները, իդէալները, թող լինին նրանք նոր, թարմ կամ հին, փայլ չէ, միայն թէ որոշ ուրուագիծով յայտնուին և ժողովրդի մտքի և հոգու մեջ կանգնեցնեն այն մտաւոր-հոգեկան-բարոյական շէնքը, որով ժողովուրդը ղեկավարւում և առաջադիւմում է:

Միևնույն մտքերից, միևնույն իդէալներից, բայց տարբեր ուրուագիծերով կանգնեցրած մտաւոր-հոգեկան-բարոյական շէնքերը տարբերում են իրենց նպատակներով, այլապէս ժողովրդին տարբեր ճանապարհներով են քայլել տալիս, հասցնում տարբերում և միմեանց հակառակ պէտք է լինին տարբեր, միմեանց ներհակ մտքերից, իդէալներից զանազան ուրուագիծերով կանգնեցրած մտաւոր-հոգեկան-բարոյական շէնքերը: Մենք վերն ասացինք, որ մամուլը մեր ժողովրդի մեջ մտքերը առաջնորդող դերն է կատարում: Մենք ունենք թերթեր, հանդեսներ, որոնք յայտնել են և յայտնում են մտքեր, իդէաներ, հոգեկան շէնքեր, որոնց ձգտում են: Այդ մտքերով, այդ իդէաներով, այդ հոգեկան շէնքերով մեր ժողովրդի մեջ իդէաներ, հոգեկան շէնքեր, որոնք բան չեն կարող շինել թերթեր և չեն կարող ազդել մեր ժողովրդի միտքը:

Այս այսպէս լինելով այն թերթերը, որոնք աւելի հին են, աւելի շատ ժամանակ է, որ հրատարակւում են, նրանք պէտք է որ աւելի խորը արմատ ձգած լինին ժողովրդի մտքի մեջ և իրենց ուղղութեան (ուրուագիծի) համեմատ հաստատապէս կանգնեցրած լինեն այն մտաւոր-հոգեկան-բարոյական շէնքը, որի մեջ ապրում է արդէն ժողովուրդը և դրանով առաջ ընթանում:

Անտարեկոյս աւելի նոր թերթերը եթէ տարբեր ուրուագիծերով, այսինքն ուղղութիւններով են գործում, պէտք է որ մաքառում լինին այդ աւելի հին թերթերից կանգնեցրած մտաւոր շէնքերի դէմ և աշխատեն տալալել դրանց, դրանց տեղը իրենց կանգնեցնելով:

Տեսնենք թէ ինչ են արել մեր աւելի հին թերթերը և ինչ օրին են հասցրել մեր ժողովրդին իրենց մտաւոր և հոգեկան զարգացումով:

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ ԴՈՐՄԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԻՑ

ԲԻՕ.ՊԵ.ՅԱՆՅՐՈ, 16 հոկտեմբեր — Այստեղի տեղապահ գնդերի գործերը, անբաւական լինելով այն զօրքերից, որոնց հրամայում էր հիւսիսային գաւառները գնալ, հրաժարուեցին հնազանդելուց, որի համար և կառավարութիւնն իւր հրամանը փոխեց: Քաղաքում մի խոտ անբաւականութիւն է տիրում:

ԲԵՐԼԻՆ. — «National Zeitung»-ը հաղորդում է, որ Գերմանիայում ներկայ քաղաքականութիւնը շարունակելու մասին դաշնակցական միներստրութեան արած յայտարարութիւններից յետոյ, ղեկավարող միներստրութիւնների միջև բերանացի բանազնացութիւններ տեղի կունենան:

ՆԻՒ-ԵՐՈՒՅ. — Օհաիո հովիտը, Ցիւնատոյից սկսած մինչև Կլիբո, խիստ մերկից (ցիկլոն) ոչնչացրած է: Լուրջվելում 300 տուն

է խորտակուած. մերկի ժամանակ սպանուած մարդկանց թիւը հաշոււ են 800 հոգի, որոնցից 300-ը սպանուել են քաղաքային տանաւերակների տակ, որտեղ մեծ պարահանդէս կար:

ԲԵՐԼԻՆ. — Միներստրութիւնը կազմակերպուած է Գրուիչի նախագահութեամբ:

ԲԵՐԼԻՆ. — Ուէլսի պրինցն և իւր որդին այսօր Կոբուրգ ուղևորուեցան:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 17 հոկտեմբեր. — Հրատարակուած է պետական խորհրդի որոշումը, որով է միջի ալոց կարգադրուած է Անգրիկական երկրի թէշէնի և Մերկի շրջանները գաւառներ կոչուին և Ախալ-Թէքիի գաւառը Ասիաթաքի գաւառ անուանել: Մերկի չորս խաներից իւրաքանչիւրին ցմահ արժոււ է տարեկան 1,200 ռ. ռոճիկ:

Ապօրինի գաւակներին խնամող ապաստարանները վերափոխելու հարցի առիթով «Ноб. Вр.»-ն հաղորդում է, որ իւրաքանչիւր ապաստարան ունենալ երկու բաժանմունք — մէկը քաղաքային ընդունարանով, միւսը քաղաքից դուրս երեսաներին մինչև մի կամ, եթէ կարելի է, մինչև երկու տարեկան դառնալ խնամելու համար: Քաղաքային բաժանմունքը 100 երեխայ և 30 կամ 40 դայակի տեղ ունենալ. քաղաքից դուրս գտնուած բաժանմունքը քաղաքից կը լինի փայտէ ածանձին շինութիւններից, մինչև մի տարեկան դառնալ երեսաները չպէտք է լանձնուին գիւղի խնամքին:

Ապրանքները տեղափոխելու համար երկաթուղիների մրցութիւնները վերացնելու ընդհանուր միջոցների վերաբերմամբ կանոններ են հրատարակուած:

«Новости»-ն հաղորդում է, որ ապրիլի 15-ին անասնաբուժական մասնաժողովում նահանգական դեմատվային վարչութեան և 16 նահանգների անասնաբուժերի ներկայացուցիչների համագումար կը կայանայ՝ անասունները երկաթուղիներով և հողային ճանապարհներով տեղափոխելու հարցը քննելու և անասունների վրայ առողջապահական հսկողութիւն կազմակերպելու համար:

Մաքսային տուրքերի դեպարտամէնտի ասելով ոչխարներ և այծեր և դրանցից ստացած հում նիւթը Ռուսիայից Գալիցիա արգելելու մասին առաջարկական կառավարութեան արած կարգադրութիւնը փոխուած է:

«С. Пет. Вѣд.»-ն լսել է, որ արքունական երկաթուղիների ժամանակաւոր վարչութիւնը տեղաւան բոլոր վարչութիւններին առաջարկել է կանանց ծառայութեան ընդունել 250/0:

ԲԵՐԼԻՆ. — Այսօր «Կայսերհոֆ» հիւանդանոցում կայացաւ բանուորների խնդրով զբաղող կօնֆերենցիայի մասնակցողների հրաժեշտի բանկէտը: Կօնֆերենցիան վերջացրել է իւր աշխատանքները և վաղ կը ստորագրուի արձանագրութիւնը: Վաղը դիւէզատները հրաւիրուած են կայսրի մօտ ճաշի:

ՊԱՐԻՉ. — Սօփիայից հերքում են այն լուրը, որ իւր թէ Գերմանիայի ներկայացուցիչն է, աշխատում է

Բուլղարիայի հետ պայման կապել, ինչպէս մօտ ժամանակներս կապեց Անգլիայի հետ:

ՄՍՍԿՈՒՄ, 18 հոկտեմբեր. — 58 հոգի երգուեալ հաւատարմատարներ խորհրդին մի առաջարկ մատուցին արտաքու կարգի ընդհանուր ժողով հրաւիրելու՝ օգնականների մասին եղած կանոնադրութիւնը վերաքննելու համար: Թէև, կանոնադրութեան համաձայն, արտաքու կարգի ժողովներ հրաւիրում են մինչև անգամ և մի հաւատարմատարի առաջարկութեամբ, իսկ դասակարգերի բոլոր անդամների 1/10 մասի առաջարկը ժողով հրաւիրելուն պարտաւորեցուցիչ է անում, սակայն խորհուրդն ընդհանուր ժողով հրաւիրելու առաջարկը մերժեց:

ՍՍՍԿՈՒՄ. — Հաստատ աղբերներից լուում է, որ բացի գորգերից և գործուածներից, Պարսկաստանից Անգրկասպան երկրի վրայով ապրանքների ներմուծելու վերջնականապէս արգելուած է:

ՏՈՒՄԱ. — Այսօր կէսօրին կարգացուցեց նահանգական դատարանի դատաւճիւր Տուլայի քաղաքային բանկում կատարուած գեղծումների մասին: Բանկի տեսուչ Իվան Սուշկինը, նրա օգնական Պետար Սուշկինը և Պետարը և հաջորդապէս Ուտեխինը մեղաւոր են ճանաչուած և, իրաւունքներից զրկուելով, դատապարտուած են աքսորի Տոմսկի նահանգում: Վերաստուգելի մասնաժողովի անդամ Տօրոպանիկովը, Զօտովը, Կօրոտկովը և Սօկոլովն արգարացել են: Մեղադրեալներից պաշանջուած մէկ միլիօն 600,000 ռ. իրաւացի է ճանաչուած:

ՖԻՒԻՐԻՍՍՈՒԶԷ. — Իշխան Բիսմարկն երկ տեղս հասաւ:

ՀԻՌՄ. — Մուսսովայից ստացուած տեղեկութիւններն այսօրով, Տիգրէ նահանգի նոր նահանգապետը և գրաք Անտօնիւլին բազմաթիւ շօտեան գործերը գլուխ անցած՝ Ալուա մօտ և գրնացին դէպի Ասմարա՝ գետերով Օդեսոյի հետ յարաբերութիւն սկսելու համար: Տիգրէում կենսական միջոցները պակասութեան պատճառով Մենելիքն իւր բանակով Եթովպիայի նահանգները կը գնայ:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՈՐՈՍԱՆ

16 Մարտի

1-ին շրջանի 91,80 ռ., 91,40 ռ., 91 3/4 ռ.	
Բերլին 44,90 ռ., 44 1/4 ռ., 44,85 ռ.	
Պարիզ 38,30 ռ.	
Պուլեւսկայեւ 7 ռ. 36 կ. սակ.	
Մաքս. կուպոն 147 1/2 ռ. — կ. սակ.	
Արծաթ 1 ռ. 08 կ. գին.	
Ռուսային դոլար 5 1/2 կ. 7 1/2	
Գետալիւանիկ 5 1/2 տոմս.	
1-ին շրջանի 100 ռ. — կ. սակ.	
2-րդ 100 ռ. — կ. սակ.	
3-րդ 99 ռ. 62 կ. գին.	
4-րդ 99 ռ. 62 կ. գին.	
5-րդ 99 ռ. 62 կ. գին.	
6-րդ 99 ռ. 62 կ. գին.	
100 և 1000 ռ. արեւելեան փոխաւորութեան 5 1/2 տոմսեր.	
1-ին շրջանի 99 3/4 ռ. — կ. գին.	
2-րդ 99 3/4 ռ. — կ. գին.	
3-րդ 100 1/4 ռ. — կ. գին.	
Առաջին 5 1/2 տոմսեր փոխաւորութեան	
տոմսեր 232 ռ. — կ. սակ.	
2-րդ 226 1/4 ռ. — կ. գին.	

Ներքոյ փոխ. Ազն. հոգ.
Եւսեփ. 216/8 ր. — Կ. սակ.
51/8 ր. Եւսեփ. 103/8 ր. — Կ. Գն.
Թիֆ. քաղ. վարէն ընկեր.
օգնիչ. ր. — Կ. Գն.
Բօրտային տղամաղու թիւեր խաղաղ է:
(Ներկ. շահաւոր. Գոր. երես.)

Ք Ր Ո Ն Ի Կ Ո Ն

Կ. ՊՈԼՍԻՑ մարտի 11-ին «Հիւսիսա-
յին գործակալութիւն» հաղորդում է
«Երէկ»-ի գործակալութեան հետեւեալ
հեռագիրը. «Կ. Պոլսի հայոց պատրի-
արքը Վանից ստացել էր Աղթամարի
կաթողիկոսի մի հեռագիրը, որով կա-
թողիկոսը դանդաղում է աւագակո-
թիւններէ, սպանութիւններէ և ընդու-
թիւններէ վրայ և յայտնում է, որ այ-
րուստն անհնար է դարձել և խնդրում
է պատրիարքին Բ. Դրան գիւնելու օգնու-
թիւն հայցելով Պատրիարքն այդ խն-
դիրը կատարեց»:

Հինգշաբթի, մարտի 15-ին փակուեց
Թիֆլիսի պատկերահանութեան Մուս-
թաֆաթով այցելողներէ թիւը եղել է
5,825 հոգի, որից 132-ը 50 Կ. է վա-
րել, 4,579 հոգի—20 Կ. և 1,112 հոգի—
10 Կ. Ի ցոյց դրուած էր 2000 բուր-
նաբուսական պատկեր. Յուստանդէսի
ընդհանուր եկամուտն է 1,230 ր., ծախս
350 բուրլի:

Մոզդուկից պ. Յով. Պ. Օթարեանից
ստացանք 10 ր., որով մի օրինակ «Նոր-
Դար» սոյն տարուայ ընթացքում ու-
ղարկուելու է Մոզդուկի հայոց ուսում-
նարանին:

Կերակրի, մարտի 18-ին, Թիֆլիսի
քաղաքային տան դահլիճում կատարուեց
Թիֆլիսի վարկի ընկերութեան հաւա-
տարկատարների ընդհանուր ժողովը, որ
գումարուել էր իւր. Կ. Բեհլու թեմանի իւր
խորհրդաւոր վարժուների համար քա-
ղաքային վարկի ընկերութեան հաւա-
տարկատարութիւնից արձակելու և այդ
առթիւ ծագած տարածայնութիւնները
քննելու համար Հայոց բարձրագույն, թէ
վերահսկիչ յանձնաժողովի որոշմամբ այդ
յանձնաժողովի նախագահութիւնից և
ընկերութեան հաւատարմատարութիւնից
իւր. Կ. Բեհլու թեմանի արձակելու օրինա-
ւոր է, թէ ապօրինի. այդ խնդիրը 36
ձայնով 7-ի դէմ վճռուեց զբաղմանակա-
ն Սյունիստի 39 ձայնով 4-ի դէմ մեր-
ժուեց իւր. Բեհլու թեմանի բացատրու-
թիւն տալու համար ժողովին կանչելու
առաջարկը. նոյնպէս մերժուեց նաև 38
ձայնով 5-դէմ մի առանձին յանձնաժո-
ղով կազմուելու առաջարկը, որը պէտք է
յարուցուած վիճելի խնդիրները քննելու
պաշտօն ունենար 1890 թուականի նա-
խահալիւր հասարակելու և վերադառ-
նալ յանձնաժողովին հրահանող տարուց
յետոյ, ժողովին նորութեան ձեռնարկեց
Բաց քուէարկութեամբ վարչութեան
նախագահ միտման ընտրուեց իւր. Ս.
մատուկին, իսկ նա հրաժարուեց իւր
քուէարկութիւնից և քուէարկութիւննե-
րը եղան գաղտնի Ընտրուեցան վար-
չութեան նախագահ—իւր. Ամատուկին
(36 ստիպակ և 2-սե քուէ), վերահսկիչ
յանձնաժողովի անդամ Թ. Գորգէնքե-
կեան (34 ստ. և 4 սե), Ա. Ի. Զիթա-
խեան (35 և 3), Ն. Ս. Նիկիօլայեան
(35 և 3), վերադառնալ յանձնաժողովի
անդամ—Թ. Ս. Արմանեանը (31 և 7), Ս.
Մ. Նիկիօլայեանը (35 և 3), Թ. Դ. Դի-
զբուրեկեան (24 և 14), տեսչի թիւնա-
ծու Լ. Ս. Արիեանը (30 և 8):

Մարտի 16-ին, ուրբաթ օրը, Միքա-
յելեան կամրջի վրայ երկու պարոն՝ Վ.
և Բ. միմեանց հանդիպելով վիրաւորում
են իրար թէ խօսքով և թէ սրով
Բ-ն իւր կնոջ և երեխայի հետ դնալով է
լինում զէպի Ալեքսանդրեան այգին, Վ-ին
հակառակ կողմից հանդիպելով, հայտն-

յում է և ապաակ տալիս, որից Վ-ն
զբոսում է, իսկ շուտով էլ վերադառնում
է սուրբ մերկացնելով յարձակում հա-
կառակորդի վրայ, Բ-ն էլ մերկացնում
է սուրբ և աշխատում է վիրաւորել հա-
կառակորդին Սուրբաբարձու բաւական
ժամանակ է քաշում, որի միջոցին Վ-ի
երեսը կտրատում է, իսկ Բ-ի մասնե-
րը, վնասուելով սուրբ ձեռքից վայր է
ընկնում: Այդ միջոցին մարդիկ հանում
են, Բ-ին մօտի մագաղիւն տանում, իսկ
Վ-ի ձեռքից սուրբ խելով ոտականա-
տուն տանում, որտեղից դուրս դալով,
գնում է իւր տունը, վերցնում է ասի-
անակը և գնում Բ-ի տուն, ուր սպա-
սելով Բ-ի վերադարձին, նրան մնա-
մարտի է հրաւիրում, իսկ, ինչպէս ե-
րեսում է, համաձայնութիւն չկայանալով,
ատրճանակը երկու անգամ արձակում է
Բ-ի վրայ, իսկ վերադարձ էլ Վ-ին կա-
լանաւորում են և կրկին ոտականա-
տուն տանում:

Թիֆլիսի հասարակութիւնը այս տա-
րի էլ լցում է Մուստայիլ այգին վտոր-
կից մաքուր օդ ծծելու համար: Թէև կա-
ռավարութեան այգին խել է կապա-
լաւոր ձեռքից և նոր ծառեր է տնկում,
իսկ և այնպէս հասարակութեան չէ
արդիւնում այգին մտնել:

Թէև Թիֆլիսի և Վրացիական ժողի
պատային ճանապարհը հարթուած է,
իսկ և այնպէս պատային հաղորդակ-
ցութիւնը չէ կանոնաւորուել և պատ-
միշտ ու ինչ ստանում կամ բողբոլին
չենք ստանում:

Շաբաթ, մարտի 17-ին հանդիսաւոր
կերպով կատարուեց հանգուցիւր երա-
ժիշտ Ղարաբեանի թաղումը Հաւա-
քարի գերեզմանատանը:

Բաւական չափ բաղձնութիւն կար հայ
և օտար աղքեղների Նրիտասարդ երա-
ժիշտի դաղաղի վրայ տան և վեցից
աւելի պատկեր էին դրուած:

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐՈՊՈԼՍԻՑ. — Էջմիածնից
մեզ հասած վերջին տեղեկութիւններից
երեսում է, որ ու. Սինոդի կազմաւոր-
ութեամբ նշանակուած է տեղիս համար
փոխանորդի պաշտօնով արք. Գարեղին
վարդապետ Սաթուհեանը: Նորին Վե-
հապառութիւնը բարեհաճել է չորհել
առաջ քահանայութեան տիտղոս բարե-
կրօն Մարտիրոս քահանայ Տէր-Պողո-
սեանին: Հանդուրդեցաւ Յովսէփ աւագ
քահանայ Աստուծանի մասից յետոյ,
երկու նշանաւոր եկեղեցիներն ու մի ա-
ւագ քահանայ չունէին:

Գաղաքիս հրապարակի վրայ մի
քանի կալուածատէր պարոններ դիտա-
ւորութիւն ունին նորից կրպակներ կա-
ռուցանելու, կցելով իրենց ունեցած
քարվանսարային հասարակութիւնը սա-
տիկ յուղուած է, նախ՝ որ հրապարակը
կը վտրանայ, երկրորդ՝ այդ տեղին էլ
ընկնելով նրանց ձեռքը, ամբողջ քաղա-
քի կեդրոնը կը դառնայ իր իրաւունքի հա-
մար, մանաւանդ որ այդ կալուածատէր
պարոնները անխիղճ քրէշներ են նշա-
նակում:

Ժողովուրդը ինքրագրով դիմեց պ.
գաւառապետին, խնդրելով արգելել յի-
շուր կալուածատէրին քաղաքի սեղ-
հակնութիւնը իւրացնելու, միևնոյն
ժամանակ խնդրելով, որ եթէ այստեղ
թողարկուել են կրպակներ կառուցանելու
այդ իրերը կրպակապաններն ևս կարող
են անել տալով քաղաքին օգուտ և ա-
ղատուելով կալուածատէրների գերի-
զաւակալուց: Ժողովրդի յայդ դաւանա-
պետի օգնական պարոն Յիւզակովի ար-
դարադատութեան և խօհմութեան վը-
րայ է, որ ամեն մի հասարակական գոր-
ծում մտածել է անաչառ լինելու Այս
գործերը չափ պարզ և բնական լուծու-
մին կը ստանային եթէ քաղաքային
ինքնավարութիւն ունենային: Ժողո-
վուրդը պնդում է, որ կալուածատէրներ

ձեռքին ունեցած ուրուագիծը այդ տե-
ղի վրայ չէ կարող ծառայել իբրև փաստ
իրաւունքի և սեփականութեան:

Անցեալներում երկու կառավար-
ներ խաբելով մի հարաւի փախցրել են
քաղաքից դուրս և բռնաբարել են:

Բարձրագույն Եւստանակի հարուա-
ծով վիրաւորեց Նրիտասարդ պ. Ա-ին
երբ վերջինս զինաւորուած յարձակում
է գործում առաջին ձեռքից կորցնելու
իւր երկրամասը տարիւնհուն: Նրկու
գործերն էլ յանձնուած են քննութեան:

Նշանակել լաւ է, ամբողջ Նրիտակում
գիւղացիներն զբաղուած են ցանկելով
ստում են մի քանի տեղեր տաւարի
թեթիկ հիւսնակութիւններ են երեսցել,
թէև այնքան վտանգաւոր չէ Վաճառա-
կաններն ամբողջ օրը պարսպութիւն ից
յորանջում են:

Նկեղեցիներում կրկնցողութիւնը
չափ անկանոն է, ցանկալի էր, որ ա-
նաջող ձայն ունեցողները բողբոլին
չամանցելէն կրկնցողութեան:

ԲԱՆՈՒՆԻՑ. — Կերասան Աղամանի օգ-
տին նրա նախկին ընկերներից պ. պ. Ս.
Լալայեանի և Գալֆայեանի միջնորդու-
թեամբ մարտի 8-ին ակումբի դահլիճում
նկերայայտում կար, որից դուրս արդիւնը
դրացաւ 380 ր. 15 կոպ., որը անմի-
ջապէս Դեմէթիսի և ընկ. դրամներակի
միջոցով փոխադրուեց Վ. Պօլսի գու-
մարը վերածելով 1034 Քրանկ և 42
սանտիմ:

Տիֆլիսի Ալմա Փօստերմ մեծ աղու-
թիւն ունեցաւ իւր տուած կոնցրետնե-
րում հասարակութիւնը լին էր միշտ և
գնահատեց նրա տաղանդը: Եւստէ հա-
մակողները երկաթուղու կայարանում
մեծ չուգով ճանապարհ զբին. կայարանի
առաջ նուագում էր Եւստիսի խմբի ե-
րաժշտութիւնը ի պատիւ հանրահաշ-
վութեան համալսարանի ուրիշ թան-
կալին խմբիցները ջրի նման էին հոսում:

Մարտի 9-ին պարսիկների բռա-
րածութիւնը իրենց շարքէ երկուցեան թու-
րեկն ներկայայտում կար թուրք թա-
նորակներին և տիկին Արդամանեանից
մասնակցութեամբ արդիւնը բարեգոր-
ծական էր:

Մի քանի օր առաջ հետեւել ցա-
ւալի դէպքը պատահեց, իսկ չը դիտեմ
ինչ անուն տալ՝ դրամա թէ կոմեդիա,
մի ուսուցիչ ատրճանակ է արձակել իւր
կնոջ վրայ սպանելու դիտաւորութեամբ,
իսկ զորանք միմիայն մէկն է իւր նպա-
տակին հասնում, այն էլ բարեկալ-
տարար միմիայն վէրը է պատճառում
աջ ուսին: Բժիշկների օգնութեամբ
գնդակը վերքից հանում են: Վիրաւորը,
յոյն կայ, որ ապրի Յանցաւորը բա-
տարկուած է:

Մարդ պնդում է, թէ կինն անհա-
ւատարմ է եղել իսկ կինը պնդում է,
թէ ամուսինը չէ իրեն սպանելու փորձ ա-
նողը, այլ ինքն է ուղեղի ինքնապատու-
թիւն գործել, որովհետեւ մարդը պարտա-
ղանք է գտնուել, վէճերը չարժանակելով
այնտեղ է հասել, որ իւր ամուսինն ու-
ղեղել է օրինական ճանապարհով ա-
ղաղապան տալու և նորից ամուսնանա-
լու: Ու... օրիորդի վրայ, որի վրայ խիտ
միտաւորուած է լինում թէ օրանից
մին է ճիշդ՝ այդ Աստուած գիտէ:

Գաղաքում խիտ տարածուած է
ծաղիկ հիւսնակութիւնը, բաւական դո-
նէր է տանում Գալ. խորհուրդը ցրու-
ել է յայտարարութիւններ ծաղիկ պատ-
ուաստելու մասին, գործին զիւրութիւն
տալու համար թաղերը բաժանուած են
5 մասի, որտեղ միշտ պատուար կան
ծաղիկ պատուաստող ֆելչերներ: Նոր-
ընտրի առողջակեցիկ վարչութեան ան-
դամները բաժանուելով 14 մասի վերա-
հակում են քաղաքի առողջապահութիւնը
բարաւելու և խիտ նախադրուական
միջոցներ են գործ գնում ապագայում
խօրհայրի առաջին տոնիկու համար:

Գալ. խորհրդի որոշմամբ վճռուած
է աղբիկից սկսած բոլորովին փակել
բոլոր այն կաթէշանտաններն ու հիւրա-
նոցները, որտեղ հիւրանոցատէրերը շատ
յաճախողներ որոտու համար պահում
են կրկնցիկ աղբիկներ խմբեր. ահա
մի համակրելի միտք, որ արժանի է
խորին շնորհակալութեան:

Նախալին գործերն այդ դրութեան
մէջ են դնում, կերտիսի առտուրը
կենդանի է, վաղուց չէ, որ Փալանթար-
եանցիների նախաձեռն օրեկան 100000
պուլ հեղուկ էր արտադրուում, նոյնպէս
կան Նոբէլի և ուրիշ ընկերութիւնների
հօրեր, որոնք մեծ քանակութեամբ նաւթ
են քղում: Կերտիսի... տեսակը արժէ
178 բուրլի, Է. 152 ր., 4. 142 ր. միա-
ցորդը 65 ր. առանց ճանապարհածախ-
սի. նաւթը արժէ 5 1/2—6 կոպ:

ԱՐՄՈՒՆԻԿԻՑ. — Ամեն մի բանիմաց
մարդ այժմ արդէն հասկանում է, որ
ներկայումս մեր կեանքի մէջ զլխաւոր և
կարևոր նշանակութիւն ունի անտառա-
պաշտութիւնը, որի մասին մի քանի ան-
գամ խօսել է նաև «Նոր-Դար»-ը: Նոյն
իսկ կառավարութիւնն էլ առանձին ու-
ղարկութիւն է դարձրել դրա վրայ և
միշտ միջոցներ է գործ գնում դրա բա-
րեկարգութեան համար: Բայց չնայելով
այդ ամենին, մեղանում զեռ. անտառ-
ների պահպանութեան նշանակութիւնը
չափ անտառներն այսօր գուրկ են այդ պայ-
րաններն այսօր անխնայօրէն ուսմիկ
զիւղացիների ձեռքով խղճալի դու-
թեան են հասել: Այն անտառները, որ
րոնց խտութեան պատճառով քանի մի
տարի որանից առաջ մարդ չէր կար-
գանում ճանապարհ գտնել, այսօր նը-
րանց հեղեղներ անգամ չեն նշմարու-
միջէ ճանապարհորդը այցելէ Չանդա-
ղուրի դաւառի գիւղերը—Եւզաղաքից
(երեք ծառից) մինչև Նոգաւոր գիւղը,
այդ տաշածութեան վրայ նրան կպա-
տահն մօտ 8—10 գիւղեր, որոնց բնա-
կիները գործը թաց ծառերի հետ է.
որ կողմի վրայ աչք դարձնի՝ մատաղ
է թաց ծառերի կիտուկներ՝ էն աչքը
ընկնում: Բայց թվ է միջաւորը, որ այդ
մարդին այդպէս կպայտարար են վա-
րուած անտառի հետ—մեղաւորներն ան-
չուտ այն մարդին են, որոնք հասկա-
նում են անտառի նշանակութիւնը թէ
կլիմայական և թէ պոպուլարութեան
վերաբերմամբ, իսկ անտառներ են մը-
նում գործող չարիքը տեսնելով: Մենք
հաւատացած ենք, որ եթէ զիւղացիները
պատահան, որ անտառը վերջանալուց յի-
տոյ հաղար և մի բանի կարտուութիւն
պիտի կրին, այն ժամանակ նրանք չէին
համարձակուել անգամ մի ձեռնա-
կալ կորել անտառից: Ամբողջ Չան-
դղուրի դաւառը, որ բաղկացած է 15
գիւղերից (խօսքս այն գիւղերի վրայ է,
որոնք շատ մօտ են անտառին կամ հենց
անտառի մէջ են շինուած), 4 անտառա-
պահ և քանի մի պահապաններ ունի:
Կարծում ենք, որ հարկաւոր է ամենա-
խիտ հակողութիւն ունենալ անտառ-
ները կանոնաւոր դրութեան մէջ պահ-
պանելու վրայ, մանաւանդ այդ հսկո-
ղութիւնն անհրաժեշտ է ունենալ պա-
հապաններ վրայ, որոնք ձրիաբար են
ճառապան:

Մեր յիշած անտառներն, որ այսօր
ուսմիկ զիւղացիների ձեռքով հասել են
խղճալի դրութեան, Նախջեանի անտա-
ռապետի հակողութեան ներքոյ են գը-
տնուած:

Ստացանք Բաղրի Հայոց ու. Լուսա-
ւորիչ եկեղեցու 1889 թ. հաշիւը, որ
40 երեսից բաղկացած մի բրջիւր է:
Այդ հաշիւի մէջ բաւական մանրամասն
կերպով յիշուած է եկեղեցու ելքն ու
մուտքը և միւրութեան լուսագին, պը-
սակաղբում և հոգեբաժին վճարող ան-
ձերի անուն—աղգանքները: Լաւ սովորու-
թութիւն է հաշիւ տալը, ցանկալի էր,
որ մի բոլոր միտ նշանաւոր ելք ու
մուտք ունեցող հասարակութիւններն էլ

միևնոյն օրինակին հետեւէին:

Արդարադատութեան և զինուորական
միևնոյնութիւններն անհրաժեշտ են հա-
մարում: Անդրկատակեան դատական բաժ-
նի կազմակերպութիւնը փոփոխութեան
ենթարկուելու: Մտադրութիւն կայ հաշ-
տարար դատական երեք բաժին հաս-
տատու Մերկում, Ասխաբաղում և Կը-
րանսիօղլուում, ամեն միում մի հաշ-
տարար դատաւորով և մի օգնականով:
Նրանց ռոճիկ, «Kasb»-ի ամսուրի նշա-
նակում է 2500 ր., 1,700 բուրլի:

ՂԱԶԱՆԻՑ. — Տնուր տպագրութիւն
է թողնում մարդու վրայ Ղաղախի ներ-
կայ հասարակական կեանքը: Նոյն իսկ
համալսարանականները, որոնք պէտք է
կեանքի մէջ լուսաւոր կողմեր մտցնէին,
նրանք էլ միմիայն կարիքիւս են դուրս
գալիս, եթէ ոչ բոլորը, զէթ մի շատ
նշանաւոր մասը, որը միայն խաւա-
րմիտ տարր է կաղնում:

Այդ մարդիկ երբ ուսանող էին, նը-
րանք իղէվալիս էին, հայրենասէր և ե-
կեղեցու շնոր պաշտպան, մայրենի լեզուի
տարածմանը նախաձեռնող: Սակայն
հրաժեշտի ողջոյնը տալով համալսարա-
նին, մտնում են կեանք, ծանօթանում են
մասնաւոր հետ և վերջապէս իրացան
կարիքի տաած բառի բուն նշանակու-
թիւնը, այնուհետև մեծք բարկ ամեն ինչ:
Նրանք զեռ. ևս աշխատում են նախադա-
լինել հասարակական գործերում, հոգա-
բարձու դաւալ աղգային ուսումնասիրա-
նեում, իսկ գործը—այդ մի պահանջը,
այնուհետև կաղնում են հարուստ աղբիկ-
րանց անտառացուցակ. փոյթ չէ, եթէ
սղեղ էլ լինի զրանք, միայն ինչ, քու-
ն մեծ քու- ունենան: Պատահում է, որ
այդ տեսակ մարդիկ ուսանող միջոցին
նշանուած են և խոստանում ուսումնի ա-
ւարտելուն պէս անտառնալ: ստանում
են ամբողջ հինգ տարուայ ընթացքում
օրիորդի ծնողից բաւական խոշոր գու-
մարներ, իսկ աւարտելով իսկոյն ման են
գալիս աւելի իւղալի պատուով, փոյթ չէ
նրանց համար, թէ իրենց նշանակելի
սպանում են բարոյապէս: Սրանից մի
քանի ամիս առաջ, մի համեստ չըճա-
նում հայոց ծագեց, հինգիւր Ղաղախում
մի երկդասեան դպրոց: Աղբարև պէտք է
ասել, որ այդ առաջարկութիւնն ընդու-
նուեց այդ չըճանում մեծ համակրու-
թեամբ: Մինչև անգամ իմենք պ. Գոր-
դո Նարալեանը մեծաւ ուղարկութեամբ
պատրաստակաւութիւն յայտնեց չըճա-
լիկի օժանդակութիւն հայցելու թէ իւր
կողմից և թէ իւր չըճապատող հասա-
բակութիւնից այդ սուրբ գործին: Առա-
ցին, խօսեցին և վերջապէս հասան այն
եղանակութեան, որ հարկաւոր է ան-
պատճառ գործին գուր. կանգնացնել
համալսարանական մարդիկ: Այդպէս էլ
եղաւ, իսկ գործը կապուեց:

Այսօր հայ երիտաններ թափառում են
փողոցներում և մենք Ղաղախի հայերս
չունինք զէթ մի տարբական դպրոց, ուր
կարելի լինէր զետեղել այդ անմիւր մա-
նուկներին: Ինչով է մեղաւոր այդ մա-
նուկը, որ ապագայում փոխանակ պի-
տանի անգամ լինելու, պիտի դառնայ
ցաւ և պատիժ այն հասարակութեան
համար, որի մէջ նա ծնուել է և որի
մէջ մեծացել:

ԹԻՖԼԻՍԻ ՊԱՏԿԵՐԱԶՆԻՑ:

Մարտի 15-ին փակուեց Թիֆլիսի պատ-
կերահանութեան, որ բացուած էր Թիֆլիսի
Չիւնոթալան Թանգարանում: Դժբաղ-
դարաւ ևս միայն այս վերջին օրերը
միջոց գտայ նրան այցելելու և իմ հա-
մառօտ դիտողութիւնները «Նոր-Դար»-
ին հաղորդելու, և այն ոչ թէ իբրև նը-
կարչութեան մասնագէտ՝ այլ իբրև հա-
սարակ այցելու:

Պատկերահանութեան բռնած է թան-
գարանի ամբողջ ձախ թիւը և ամբո-
ւում է իւր մէջ 300 կտորից աւելի

բառի համար վճարում է 1/2 կոպեկ.
«Cosmopolitan»-ը նույնպես, «Իսթըրն» իւ-
րաբանչիւր սինդիկատի համար վճարում
մէկ ֆունտ ստերլինգ, Հարպերի թերթին
իրաքանչիւր բառի—1/2 կոպեկ, «North
American Review»-ը փոքր ինչ պակաս,
բելլեարիստիքական թերթերից ամենից
լաւ վարձատրում է «Ledger»-ը,
այսինքն իւրաքանչիւր սինդիկատի համար
2 ֆունտ ստերլինգ, Իսկ մնացած թեր-
թերի վարձատրութիւնը պատուում է 12
շիլլինգի և մէկ ֆունտ ստերլինգի միջև
իրաքանչիւր սինդիկատի համար:

*** Նախագահութիւնը.—Անդրկիսցի մի
աստղադէտ, որ ամեն տարի Լոնդոնում
և Ամերիկայում առանձին բրոշիւրով
հրատարակում է իւր նախագահական
թիւնները, այս տարուայ համար հե-
տևեալն է նախագահական.—մարտին
Չինաստանում խառնակութիւն պի-
տի լինին, ապրիլին գերմանական կայս-
րին զանազան հիւանդութիւններ պիտի
պատահեն, մայիսին իտալական թագա-
ւորը կազատուի մի մեծ վտանգից, օ-
գոստոսին Աւստրիային բաժանումն է
սպառնում, սեպտեմբերին սուլթանը
երկիւղ կը կրի զաշից և կեանքից զըր-
կուհեով, նոյեմբերին Եւրոպայում կը
սխառեն խառնակութիւններն և պա-
տերազմները, դեկտեմբերին Անգլիան
ազգային սուզ կը մտնի, իսկ Պարսկը
քաղաքական խառնակութիւնների կ'են-
թարկուի:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ
(հրատարակելու փոքրագույն թիւնները)

ՕԴԵՍՍԱ, 19 Տարի.—Յունա-
կան թագուհին երէկ Պետերբուրգ
ուղևորեցաւ:

ՉԱՐՋՈՅ.—Այստեղ եկող ազա-
նական վաճառականներն ասում են,
որ Աւստրիական իմըրը դեռ Մա-
դարի-Ներիֆումն է, քայքայ շուտով
մտադիր է Հերաթ գնալու, իսկ
այստեղից էլ Կազուլ: Բաֆերս-
տան արշաւելու պատրաստութիւն
տեսնելու մասին ոչինչ չկայտնի
չէ: Աւստրիական իմըրի Բուխարայի
հետ ունեցած առևտրական լարա-
բերութիւնների անարգել շարու-
նակուելը և ռուսական սպրանք-
ների դէպի Աւստրիական արտա-
հանութեան աւելանալը—ամենա-
լաւ ապացոյց են Աւստրիական
անդորրութեան:

Խմբագիր-հրատարակիչ
ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԱՆ:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԼՈՅՍ ՏԵՍՍԻ

ԱՆՁԱՅՆ ԿԻՐԱՒ

Բանաստեղծութիւններ Խալաթ
Վահրեանի. վաճառում է բոլոր
հայ գրադաճառանոցներում:
Ինչն է 40 էդդ. 10—8

ՀԱՄԱԶԱՐԱՅԻՆ ՕԾԱՆԵԼԻՔ

Մեծագույն մարքեթիւն համար,
—ՊԱՏՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐԻՆ
ԽՆԴՐՈՒՄ ԵՆՔ ՈՒՂՂԱԿԻ
ՄԵԶ ԴԻՄԵԼ:

Ամեն անգամ գնելիս խնդրում
ենք ուշ դարձնել ներքև գրած
ամբողջ Ուստիայի համար թույլա-
տրուած, մեր գործատանին մար-
կայի վրայ, որը գտնուում է մեր
խկական օժանդակի ամեն մի
արկղիկի վրայ:

(II. № 3808)

26—9

ԱՆԴՐԿՈՎԱԾՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթևեկութիւն Քիմիկա կայարանում

Գնում է

Բաթում, պոստային. 8 ժ. 40 ր. առ.
Բազու, 12 ժ. 8 ր. դիշ.
Բաթում, մար. ապ. դն. 3 ժ. 10 ր. ց.
Նիխաւետ, խառն դն. 9 ժ. 45 ր. առ.

Գալիս է

Բաթումից, պոստ. 11 ժ. 8 ր. եր.
Բազուից, 7 ժ. 40 ր. առ.
Բաթումից, մար. ապ. 10 ժ. 15 ր. առ.
Նիխաւետ, խառն դն. 8 ժ. 47 ր. եր.

ԱՆԳԱՐՆ ՈՒ ԶՂԱՑԱԻՐ ՀԱՆԳՍՏԱՆՈՒՄ ԵՆ

ԴՕԿՏՐ ԿԼԵՐՏԱՆԻ սկիպիտարից էստէնցիայի մարզարտներով:

Իւրաքանչիւրը աւել 30 հատ է պարունակում իւր մէջ, ուստի և բոլ-
կութիւնն մի քանի կոպէկ է նստում ընդամենը:

ԾԱՆՈՒՅՈՒՄ.
Նիշէ անգարը ստամոքսի վատ գրու-
թիւնից կամ փոքի կապ լինելուց
հի պէտք է գործածել:
Դ-տը ԲԵԼԼՈՒԹԻ ՍԵՆՈՒՆ
Թիւնիշի վրայ
այս ստորագրու-
թիւնը պահանջել
№ 1. (M.)

Դ-տը ԿԼԵՐՏԱՆԻ հասկնեղում պա-
րունակուող սկիպիտարից էստէնցիայի
քիմիկայէ մաքուր է:
Պահանջել
ամեն մի
որուակի վր-
այ
ՄԵԶ քանակութեամբ պատրաստում է:
19, RUE JACOB, ՊԱՐԻՉ.
Ճարուում է բոլոր դեղատներում:
6—3

BATEAUX À VAPEUR FRANÇAIS N. PAQUET ET CIE.

ՖԲԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱԽԱԳԵԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ն. ՊԱԿԵ ԵՒ ԸՆԿ.

Ուղիղ և կանոնաւոր նաւագնացութիւն Մարսէյից Բաթում երկու
շաբաթը մի անգամ, չորեքշաբթի օրերը, սկսած չորեքշաբթի, մարտի
7/19-ից և Բաթումից Մարսէյ, մտնելով Տրապիզոն, Սամսոն, Կ. Պո-
լիս, երկուշաբաթը մի անգամ, չորեքշաբթի օրերը, սկսած չորեք-
շաբթի, մարտի 14/26-ից:

ԲԱԹՈՒՄԻՅ ԳՆՈՒՄ ԵՆ

Չորեքշաբթի 28 մարտի /9 ապրիլի չորեքու. «Միլիթիւր» կապիտան Ժիրուէն
11/23 ապրիլի » «Արմէնիա» » Մանկա
25 ապրիլի /7 մայիսի » «Անտոնիա» » Գարրիկ

Տեղեկութիւնների համար բեռների և ճանապարհորդների մասին
թող բարեհաճեն դիմել ընկերութեան գործակալներին—Բաթումում՝
պ. ԳԱՐԱՆԻՕՆԻՆ, Նաբէրէժնայա, Թիֆլիսում՝ պ. ՐիւնՅՈՒՆ, Նախկին
գաւերէյա Արժուրնիներին № 114. 10—2

Փ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆԻ ԹԱՐԳՍԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

ՀԱՏԱՐԱԿՈՒՄԸ ԳՐԲԵՐԸ՝

№	1. Ֆ. ՇՄԻԴԹ, Բենիամին Ֆրանկլին, բ. տիպ	40.
2. ———, Գեորգ Վաշինգտոն, բ. տիպ	60.	
3. ———, Հոմերի Իլիականը, պատկերազարդ	1. »	
4. ———, Հոմերի Ոդիսականը, պատկերազարդ	1. 20.	
5. ՍՄԱՅԼՍ Բնաւորութիւն	1. 50.	
6. ———, Ամէլիա, Սիւրտ	1 »	
7. ———, Ապէլիններից մինչև Անդերը	» 20.	
8. ———, Արեւելեան վիպաշարհ, ա.	» 20.	
9. ———, Շիլլեր, Աւագակներ.	» 50.	

Ճանապարհի ծախքը թարգմանչի վրայ է: Հասցէն՝ Тифлисъ,
Садовая, Марино-Анановское училище, Филиппу Артемьевичу
Вартаньянъ. 5—2

ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԻ

„ՎԱՐԴԱՓՈՒՆԶ“

Կ ա մ

„ԵՍ ԵՒ ԻՄ ՍԱԶԸ“

Բ ա ն ա ղ ի շ ծ ա լ ի ն յ է ռ

II ՀԱՏՈՐԸ:

Գինը մէկ ռուբլի արծաթ է: Գինը հեղինակին՝ Чрезъ
Прасковою въ гор. Св.-Креста. Семену Гадосевичу Сафа-
рианцу. 6—4

Բնական գիտութիւնների դոկտոր Ալեքսի Ռուսայում լոյրարում
ԵՐԿԱԹԱՓՕՍՓՈՐԱԹԹՈՒ ԱՂ
(FER DE LERAS)
Այս դեղը պարունակում է իւր մէջ հեղուկացրած երկաթ և
ֆոսֆորաթթու աղ: Սա երկաթից պատրաստած ամենալաւ միջոց-
ներից միին է. բժիշկները դրան տալիս են երեխ Գոնիտիւն և
ստիպարիտիւն դէմ և փոքրիկ աղջկերանց զարգացումը հեշտաց-
նելու համար:
Գլխաւոր պահեստն է Ռուսիայի զլխաւոր դեղատներում:
(M.) 15—2

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ-ՊԱՆՍԻՕՆ
Ա. ՏԵՐ-ՅԱԿՈՎԼԵԱՆԻ
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ է աշակերաններին ՄՏՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ 4-ի-
նապիտ, բնաշին ուսումնարան, Կոլեբոյի Եւրոպա և Ներքին առ-
նախարան:
Ուսումնարանում ընդունւում են ԵՐԹԵԻՆԵՐԻՆ, ԿԻՍԼՈՇՍԻ,
ԿԱՌՈՐՆԵՐ ԵՒ ԹՈՇՍԿԱՌՈՐՆԵՐ,
Ուսումնարանում, բացի զանազան դիմնադիական առար-
կաներից, աւանդում են այլ ևս հայերէն, ռուսերէն, ֆրան-
սերէն, գերմաներէն և լատիներէն լեզուներ: Ցանկացողները
կարող են ԴԱՇՆԱՄՈՒՐԻ (բոլալ) վրայ ամէլ սովորել: Իրա
համար պանսիոնում կալ առանձին մասնագէտ ուսուցիչ:
Ընդունելութիւնը լինում է նաև այժմանից:
Հասցէն. Тифлисъ, Гановская ул. № 15. (Сололаки).
20—10

PAPIER FAYARD ET BLAYN
Գործ է ածուում ոսկրացաւը, շնչառական գործարանների գրգը-
ռումը, խաբիւրը, կրծքի գրգռումը, ուռուցքը, վէրքը, այրուած-
քը, մարմնի ցրտահարութիւնը, կոշտ և ամեն տեսակ մորթի պըն-
դութիւնները բժշկելու համար: Վաճառում է բոլոր դեղատներում:
(պահանջել սեպհական ստորագրութիւնը):
(II 37937) 20—15

ԹՂԹԻ ՊԱՆԶԵՍ
ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄԸ ԹՂԹԻ ԳՐԻՄԱՐԱՆՆԵՐԻ ԳԻՏԻՍԿՈՎԱ-
ԿՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Ունի նամակի, գրելու, գրքերի, լրագրների, ծխախոտի գունա-
ւոր, կազմի և ուրիշ տեսակ թղթեր. ծախում են գործարանի ղեկով.
նոյնպէս և մեծ քանակութեամբ գրելու պարագաներ:
Թիֆլիս. Դիօրցողայա փողոց. Ազնուականների կալուածական
բանկի շինութեան մէջ: 25—2

ՀԱՆԴԵՍ
ԴՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՏՐԱԿԱՆ
Ժողովածու
Երբորդ և չորբորդ գրքերը լցւո կտեսնեն ներկայ 1890 թ. կանո-
նաւորապէս իւրաքանչիւր կիսամեակում: Ամեն մի գիրքը բաղկացած
կլինի 22—25 թերթից: Բաժանորդագրին է երկու գրքի համար
3 ռուբլ, իսկ առանձին ամեն մէկը 2 ռ.
Ցանկացողները դիմում են հետևեալ հասցեով. Москва, Газет-
ный пер., д. Липанова, Типография М. Бархударьянъ.
Մկրտիչ Բարխուդարեանց, 8—5

ՍՈՅՆ 1890 ԹՈՒՍԱԿԱՆԻՆ
Մեր նախաձեռնութեամբ Գերբէնգում կը կազմուի
«ԳԻՆԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ»
Բաժիններով (փայերով): Բաժինը կարծեսայ 100 ռուբլի և կա-
րող են մասնակցել բացի գերբէնգիներից և այլ տեղացիների: Սկզբ-
նական դրամադուրա որոշուած է 12,000 ռուբլի: Մասնակցողները
թող բարեհաճեն դիմել մեզ մինչև ապրիլ ամիսն իրենց ցանկու-
թիւնը յայտնելով և տեղեկանալ պայմանների մասին:
Հասցէն. Дербентъ Константину Г. Меликъ-Шахназарянцъ.
X—8